

A megalkotandó egységes új ipartörvényre vonatkozó kívánságaikhoz.

Előadó: **Dr. Bernád Ágoston** ügyvéd, Kolozsvár.

Az Országos Magyar Párt Közgazdasági Szakosztálya Gyergyószentmiklóson 1926. évi október hó 9-én, továbbá a Székelyudvarhelyen 1928. október hó 13-án tartott ülésen kimerítően foglalkozott ágy a gyáripár, mint a kézműipár helyzetével, az iparosság sérelmeivel, az ipari szakoktatással, a kontár kérdéssel és különösen alaposan foglalkozott azokkal a kívánságokkal, amelyeknek figyelembe vételét az egységes új ipartörvény megalkotásánál szükségesnek látja.

Az iparosság bajai és sérelmei állandó vita tárgyát képezhetik, mert azok minden nap újakkal szaporodnak. Azonban ezek a bajok és sérelmek természetükkel összefüggő más törvények által kell, hogy orvosoltassanak. Az ipartörvény szabályozása alá tartozó kérdések csak meghatározott szempontokra szorítkoznak, így az iparos fogalmának meghatározására, az iparüzés jogosultságára, az iparos és alkalmazottai közötti viszony szabályozására, az iparosok és iparhatóságok közötti viszonyra, iparhatóságok szervezetére és ezek eljárási szabályaira.

Ezen utóbbi kérdések tekintetében, amelyek most az én feladatkörömbé is tartoznak, Szabó Károly, a Nagyváradí Ipartestület elnöke a Közgazdasági Szakosztály 1926. október 9-iki ülésén már megjelölte azokat a kívánalmakat, amelyek nemcsak a magyarság részéről, hanem az Ipartestületek Országos Szövetségének állásfoglalása révén is, általános érdekű kívánalmak. A Közgazdasági Szakosztály fenti ülésén ezeket a kívánságokat tárgyalva, azokat helyeseknek találta és képviselőinknek figyelmébe ajánlotta.

Úgy azok tanulmányozása, mint iparos körökben végzett tájékozódások bennem is azt a meggyőződést alakították ki, hogy azokon változást eszközölni nem látszik szükségesnek, hanem olyanoknak lehet tekinteni, amelyek figyelembe vétele a törvény tárgyalása idején parlamenti képviselőink számára is ajánlatos.

Igy szerepem csak arra szorítkozhatik, hogy újabb szempontokat keressek, amelyek főként a kisebbségek számára jobb érvényesülési lehetőségeket adhatnak és amelyek a már elfogadott javaslat kiegészítésére szolgálhatnak.

Általános érdekű, de különösen a kisebbségek szempontjából fontos körülmények volnának még a következők:

1. Az 1874. évi XVII-ik törvénycikk rendelkezéseivel kapcsolatban kialakult joggyakorlat és döntések mutatják, hogy a törvény életbelépte óta sok esetben kellett dönteni afelől, hogy egyik vagy másik mesterség képesítéshez kötött vagy nem kötött iparágnak tekinthető-e. Ebből sok összeütközés történt Ipartestületek és Iparhatóságok között. Bizonytalan volt magának az iparosnak a sorsa is, aki általános szabályozás hiányában maga sem tudta, hogy milyen a jogi helyzete és melyik hatóság hatásköre alá tartozik. Az ilyen bizonytalanságok első sorban a kisebbségi iparosok számára jelentenek, a mai viszonyok mellett, sok kellemetlenséget.

Ezért ajánlatos, hogy az új törvény az eddigi fejlődés és döntések figyelembe vételével taxative sorolja fel azokat a mesterségeket, amelyek gyakorlásához képesítés, továbbá képesítés és engedély szükséges. Nyitva maradhat az Ipar- és Kereskedelmi Miniszternek a joga, hogy az Ipartestületek véleményének meghallgatása után újonnan keletkező iparágakra a képesítés szükséges voltának kérdésében döntsön.

2. Általánosan szükségesnek tartják annak a kimondását, hogy a szakiskolák elvégzése az ipar gyakorlására jogot még nem ad, hanem az iskola elvégzése után az illető még végzettségéhez mérten megszabott időn át tényleges gyakorlatot folytatni és gyakorlati vizsgát tenni köteles.

3. A képesítéshez kötött iparra készülõ segéd, a szakiskolát végzett ifjú számára javaslatba hozott vizsgát, valamint a mesteri vizsgát az Ipartestület megfelelő szerve előtt kell letenni.

A vizsgázó és vizsgáztatók szempontjából a nyelvkérdés tisztázandó.

Ezek a kérdések kisebbségi szempontból fontosak, mert a mai kisebbségi iparosok számaránya megfelelő befolyást és ellenőrzést tud gyakorolni abból a szempontból, hogy ne csupán az válhassék iparossá, akinek faji feltételei megvannak, hanem az, aki a szakmában eléggé járatos is.

4. A tanoncok iskoláztatásával kapcsolatban a mai helyzeten javítás szükséges abban a tekintetben, hogy a tanoncnak az iskolából való elmaradásáért a mester ne minden esetre legyen büntethető, hanem csak, ha az elmaradás az ő hibájából történt és mindenestre elsősorban az, akinek a tanonc eltartásában van.

5. Az Ipartestületek ügyviteli szabályzatai nem egységesek. Az imperium átvétele utáni időben sok helyen ezen szabályzatok olyan módosítása sikerült, amely a kisebbségi iparosoknak számarányuk szerinti képviselőjét a Testületekben lehetetlenné teszi. Ezért az ipartestületek szerveinek választására vonatkozó szabályok az ipartörvényben egységesen, a jövőre kötelező erővel, megállapítandók úgy, hogy a kisebbségek az egyes szervezetekben számarányuknak megfelelően képviselve lehessenek.

A Szabó Károly javaslatára helyeseknek talált kiválmak és a most említett szempontok érvényesülése a törvényjavaslat elkészítése idején lesznek ellenőrizendők. Kérünk kell parlamenti képviselőinket, hogy a javaslatot majd jóelőre megküldjék, hogy a részleteket az általános intencióknak megfelelően felülbírálni és a megfelelő módosító javaslatokat megtenni a kisebbségi iparosság vezetőinek kellő ideje legyen.

Határozati javaslatom a következő:

Az Országos Magyar Párt Közgazdasági Szakosztálya és szatmári nagygyűlése mondja ki, hogy a megalkotandó egységes ipartörvényre nézve a Párt előző határozatai által felállított kiválmak kiegészítetnek a következőkkel:

1. A képesítéshez kötött, továbbá a képesítéshez és engedélyhez kötött mesterségek az ipartörvényben felsorolandók.

2. A szakiskolák növendékei a szakiskolai tanulmányok elvégzése után, az ipar megkezdéséhez, meghatározandó időn át tényleges gyakorlatot folytatni és gyakorlati vizsgát tenni kötelesek.

3. A tanoncok és szakiskolát végzettek, illetve a mesterek, gyakorlati, illetve mesteri vizsgájukat az Ipartestületek szakcsoportjai által saját kebelükből választott bizottságok előtt teszik le.

4. A tanoncnak az iskolából való elmaradásáért általában a szülő, gyám, vagy a tanonc eltartója felel. A mester csak annyiban, amennyiben az elmaradás az ő hibájából történt.

5. A törvénynek általánosan kötelező erővel kell szabályoznia az ipartestületi szervek választásának módját úgy, hogy minden szakcsoport a tagok számának megfelelő arányos képviselőkhöz jusson.

Csiszár Lajos:

— Szabó Károly úr elaboratumára történik hivatkozás az előadásban. Amikor Szabó Károly megtette javaslatát, én már akkor fölhitvam figyelmét, hogy az úgynevezett mester-vizsgálatokkal tulajdonképpen a kisebbségi élet gyökerét vágatják el, mivel a magyar mestereket ezeken a vizsgákon elbuktathatják és azután egyáltalán nem lesz magyar iparosunk. Itt a fődolog az volna, hogy *a nyelvkérdés teljesen kapcsoltsassék ki a mester-vizsgákból* olyan módon, hogy mindenki olyan nyelven vizsgázzék, ahogy akar. Tagja vagyok Marosvásárhelyen a kőműves, kőfaragó és ácsmesterek vizsgáztató bizottságának, amelynek tagjai az államépítészeti főnök, egy osztálymérnök, a városi főmérnök és csekélységem. Így alkalmam volt a magyar mestereket segíteni a vizsgán és ki-
eszközölni, hogy azt magyarul tehessék le, viszont az is igaz, hogy most már Marosvásárhelyen annyira elszaporodtak, hogy egyik mester kénytelen a másiknál dolgozni napi munkát. Hangoztatni kívánom tehát, hogy az ipartestületek előtt az illető iparosok a mestervizsgát a maguk által választott nyelven tehessék le.

A Szakosztály a javaslatot Csiszár Lajos kiegészítésével elfogadja.